



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 22863/2023
03.07.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... као правног следбеника сада покојног ББ бившег из ..., чији је пуномоћник Милош Стојадиновић, адвокат из ..., против тужених ВВ из ... и ГГ из ..., чији је заједнички пуномоћник Лазар Симеуновић, адвокат из ..., ради опозива уговора о поклону, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6349/22 од 25.01.2023. године, у седници одржаној 03.07.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6349/22 од 25.01.2023. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 22934/20 од 07.09.2022. године, ставом првим изреке дозвољено је субјективно преиначење тужбе учињено на рочишту одржаном дана 06.11.2020. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца па је раскинут уговор о поклону закључен између ББ из ... као поклонодавца и тужене ВВ из ... као поклонопримца, оверен пред Другим основним судом у Београду Ов број 3828/92 од 16.03.1992. године што су тужени дужни да признају и трпе. Ставом трећим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплате 392.372,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6349/22 од 25.01.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца да се раскине уговор о поклону закључен између сада покојног ББ као поклонодавца и тужене ВВ као поклонопримца оверен пред Другим општинским судом у Београду Ов број 3828/92 од 16.03.1992. године што су тужени били дужни да признају и трпе. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде тако што је обавезан тужилац да туженима накнади трошкове поступка у износу од 102.000,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженима накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП Врховни суд је утврдио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, између ББ, као поклондавца и тужене ВВ, његове ћерке, као поклонопримца закључен је уговор о поклону оверен пред Другим општинским судом у Београду под Ов. 3828/92 од 16.03.1992. године а предмет уговора је $\frac{1}{2}$ куће број .. у улици ... у Београду, саграђена на катастарској парцели број .. уписане у зк.ул. .. КО Исти уговарачи су као закуподавци закључили и уговоре о закупу парцеле .. КО ... 2004. и 2008. године са привредним друштвом „Теленор“ ДОО Београд као закупцем, за постављање и инсталацију базне радио станице за износе месечне закупнине од по 150 евра у динарској противвредности. Однос између оца сада покојног ББ, који је живео са ванбрачном супругом која је у међувремену преминула и ћерке овде тужене су били нарушени, тужена је ускраћивала помоћ и пажњу оцу, а након закључења уговора о поклону поклонодавац ББ је живео у тешким животним условима. Тужена ВВ није бринула, нити помагала свом оцу ББ, већ се према њему понашала грубо, безобзирно, вређајући га и упућујући му псовке кад би затражио да му помогне. Сада покојни ББ, као старо и болесно лице живео је сам у тешким условима за живот, није могао да води рачуна о својим основним животним потребама, тешко се кретао, није могао сам себи да кува а којем су суседи из сажаљења доносиле нешто од хране за јело, умро је сам у кући која је била прљава и запуштена. Тужена није пружила никакву помоћ ББ у таквим тешким условима за живот, већ и кад би га посетила тражила од истог новац, а у периоду непосредно пред његову смрт уопште га није ни посећивала. Осим тога, подизала је и новчана средства са његове девизне књижице. Тужена није ни учествовала у организацији сахране пок. ББ, који је преминуо у току ове парнице ...2008. године, нити је сносила трошкове исте.

На основу отпусне листе са епикризом Ургентног центра Београд из 1992. године, утврђено је да је пацијент ББ, упућен због повреда задобијених у саобраћајном удесу, у истој је провео на лечењу од 24.02.1992. године до 04.03.1992. године. Пуномоћјем које је оверено пред Другим општинским судом у Београду Ов број 3827/92 од 16.03.1992. године, сада пок. ББ овластио је своју ћерку ВВ да у његово име може слободно располагати са новцем на штедним књижицама уз ово пуномоћје, као и да на основу пуномоћја може подизати новац са штедних књижица и то: штедне књижице Основне привредне и инвестиционе банке у Београду „Инвест банке“ број ..., штедне књижице „Инвест банке“ број ..., штедне књижице „Југобанке“, девизне штедне књижице „Љубљанске банке“ број ..., девизне штедне књижице „Љубљанске банке“ број ... и новац на текућем рачуну код „Поштанске штедионице“, а пуномоћје се односи на све износе на поменути штедним књижицама и рачунима. Према потврди Инвест банке а.д. у стечају од 08.11.2011. године и поднеска Еуробанк ЕФГ од 01.10.2012. године, ББ је имао отворен девизини рачун са исказаним стањем на дан 03.01.2002. године, затим текући рачун код Raiffeisen bank и динарски платни рачун код „Банке поштанске штедионице“.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба чланова 561. и 567. Српског грађанског законика оценио да се понашање

поклонопримца тужене ВВ има сматрати грубом неблагодарношћу према свом оцу поклонодавцу, сада покојном ББ, с обзиром на то да је ББ као старо и болесно лице живео сам у тешким условима за живот и да није могао да води рачуна о својим основним животним потребама, ускраћујући му помоћ и пажњу, да му је приликом посета тражила новац, а при том јој је отац дао овлашћење којим је овластио тужену да располаже новцем на његовим штедним књижицама и текућем рачуну код одређених банака. На тај начин тужена ВВ је повредила моралну обавезу поштовања родитеља коме је неопходна нега и помоћ, а која се у таквим околностим и очекује од деце према родитељима, јер испољено запостављање, непоштовање, незаинтересованост и небрига за старог оца који је 1935. годиште, чије је здравље због болести било нарушено да није могао сам да води рачуна о својим основним животним потребама, представља грубо огрешење, односно неблагодарност, због чега је усвојен тужбени захтев.

Другостепени суд није прихватио изнето становиште првостепеног суда, па је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, налазећи да тиме што је сада покојни ББ био сувласник предметне куће, да је примао пензију и месечну накнаду на основу уговора о закупу у износу од 150 евра месечно, да је имао и новчана средства на рачунима у „Беобанци“ и „Поштанској штедионици“, не може се сматрати да је након закључења уговора о поклону осиромашео. Тужена у конкретном случају није показала ни грубу неблагодарност према сада покојном оцу ББ, јер чињеница да није посећивала оца, као и одсуство посебне пажње и помоћи тужене у мери коју је поклонопримац очекивао је резултат међусобно поремећених односа поклонодавца и поклонопримца, што нема карактер и тежину неблагодарног понашања које доводи до опозива учињеног поклона. Правно признати разлог за опозив поклона је велика неблагодарност поклонопримца испољена у његовом свесном понашању којим се угрожавају поклонодавчева личност или имовина, односно такво понашање које према друштвеним мерилима и правилима морала представља теже огрешење о обавези захвалности према поклонодавцу, али не и обична незахвалност. Обична незахвалност може бити санкционисана само моралним али не и правним нормама, а према утврђеним околностима конкретног случаја нема такве грубе незахвалности која је услов за опозив уговора о поклону, при том имајући у виду да је тужена имала овлашћење за подизање новчаних средстава са штедних књижица што не води закључку да је тужена оштетила имовину сада покојног ББ, због чега он није имао средстава за живот.

По оцени Врховног суда, за сада се овакав закључак другостепеног суда не може прихватити, јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање непотпуно утврђено.

За оцену испуњености услова за опозив поклона због грубе неблагодарности поклонопримца релевантна су правна правила из параграфа 561. до 568. Српског грађанског законика, које се примењују на основу члана 4. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и за време непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“ бр. 86/46, 105/46 и 96/47), с обзиром на то да уговор о поклону није регулисан позитивним прописима. Према параграфу 566. Српског грађанског законика, ко једанпут поклон учини, не може га више натраг узети, осим особитих случајева. У параграфу 567. истог Законика наведени су случајеви, због којих дародавац може поклон порећи: а) ако дародавац доцније тако осиромаше, да ни живети не може; б) ако обдарени велику неблагодарност спрема дародавца покаже,

наносећи увреду његовом животу, телу, части и нарушавајући његову слободу и имање.

Сагласно наведеном, код оцене испуњености услова за опозив поколона због неблагодарности (незахвалности) поклонопримца цене се све околности случаја у којима се испољава понашање поклонопримца и његов однос са поклонодавцем, полазећи од њиховог односа какав је био у време поклона и након тога, увек имајући у виду природу везе између поклонодавца и поклонопримца и њихово уобичајено опхођење, те да ли је поклонодавац испровоцирао поклонопримца. Такође, од значаја и да ли се ради о усамљеном случају или хроничном дуготрајном поремећају и да ли је присутна жеља да се однос поправи.

С тим у вези, правилно је становиште нижестепених судова да разлог за опозив поклона због неблагодарности (незахвалности) поклонопримца није свака неблагодарност (незахвалност), већ само груба, очигледа и велика неблагодарност (незахвалност) поклонопримца, као правни стандард који се цени према конкретним околностима, а пре свега према природи односа у коме су поклонодавац и поклонопримац, испољена у његовом свесном понашању којим се угрожавају личност или имовина поклонодавца, односно такво понашање које је супротно друштвено – моралим захтевима и представља теже огрешење о обавезу захвалности према поклонодавцу (објективни елемент). Такође, у зависности од околности случаја, релевантан је и субјективни еменат који обухвата очекивани однос између поклонодавца и поклонопримца с обзиром на њихове крвне, породичне и друге везе. Супротно томе, обична неблагодарност (незахвалност) може бити санкционисана само моралним, али не и правним нормама.

У конкретном случају, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду на основу члана 394. став 1. тачка. 3. и 4. ЗПП, налазећи да је на правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд извео неправилан закључак о постојању других чињеница на којима је заснована пресуда и погрешно применио материјално право.

Међутим, другостепени суд је чињенице на основу којих је извео закључак да нису испуњени услови за опозив покона, засновао на другачијој (свеобухватној) оцени изјава саслушаних странака, исказа сведока и писаних доказа у односу на чињенично стање утврђено у првостепеној пресуди. Наиме, одлука првостепеног суда заснована је на утврђењу да су односи поклонодавца и тужене као поклонопримца били нарушени, да се тужена понашала грубо и безобзирно (вређајући га, упућујући му псовке, тражила новац), да је запостављала оца ускраћујући му тражену помоћ и пажњу, посебно ценећи период након смрти његове ванбрачне супруге да је сам као старо и болесно лице живео у тешким животним условима, тешко се кретао и није могао да води рачуна о својим основним животним потребама (исхрана, хигијена), да га у периоду непосредно пред његову смрт није ни посећивала, те код утврђења да је подизала и располагала новчаним средствима са његове девизне књижице.

Насупрот томе, другостепени суд по питању опозива поклона због незахвалности, закључује да сама чињеница, да тужена није посећивала оца, као и одсуство њене посебне пажње и помоћи у мери коју је поклонопримац очекивао, јесте резултат међусобно поремећених односа поклонодавца и поклонопримца, због чега нема карактер и тежину неблагодарног понашања које доводи до опозива учињеног поклона, без сагледавања утврђених чињеница и околности да је након смрти његове

ванбрачне супруге, услед болести, а имајући у виду и његову животну доб, није могао да води рачуна о својим основним животним потребама и да ли је постојача жеља да се нарушени однос поправи.

Осим тога, насупрот утврђењу у поступку пред првостепеним судом да је тужена располагала новчаним средствима са девизне књижице њеног оца, оцењује да тиме што је је тужена имала овлашћење за подизање новчаних средстава са штедних књижица не води закључку да је тужена оштетила имовину поклонодавца, због чега он није имао средстава за живот. Међутим, ако не прихвати оцену доказа и утврђење релевантних чињеница од стране првостепеног суда, односно да је чињенично стање погрешно и непотпуно утврђено, другостепени суд је дужан да у смислу члана 383. ЗПП закаже расправу на којој ће, поновним извођењем доказа, саслушањем странака и сведока да утврди битне чињенице за правилно одлучивање о тужбеном захтеву тужиоца. Због тога се у конкретном случају, правилност побијане одлуке и примена материјалног права за сада не може испитати.

Наиме, процена понашања поклонопримца (чињења и нечињења) у односу на стандард велике незахвалности, који је у смислу правила предвиђен као разлог за опозив поклона, представља фактичко питање и зависи од околности конкретног случаја. Због тога је као вредносно мерило нарочито релевантно испољено понашање поклонопримца и његов однос са поклонодавцем, увек имајући у виду природу везе између поклонодавца и поклонопримца, а полазећи од њиховог односа какав је био у време поклона и након тога, посебно у околностима вишегодишњег развоја поремећених односа са ескалацијом у периоду када поклонодавац остаје сам, болестан, тешко покретљив и нужно упућен на негу и помоћ у основним животним потребама, која се у таквим околностима очекује од деце према родитељима, као и присутна жеља и намера да се однос поправи.

Са напред наведених разлога, чињенично стање од значаја за одлуку о постављеном захтеву није довољно расправљено и самим тим непотпуно утврђено, а што је све било од утицаја на правилну примену материјалног права. Због тога је побијана другостепена пресуда морала бити укинута и предмет враћен том суду на поновно суђење.

У поновном поступку другостепени суд ће поступити по изнетим примедбама и одлучити да ли је ради правилног и потпуног утврђења чињеничног стања, као и евентуалне другачије оцене изведених доказа, потребно одржати расправу пред тим судом, да би потом имао могућност да те доказе оцени и разјасни све околности и чињенице у погледу степена неблагодарности (незахвалности) и да ли је испољена у тој мери да су угрожени поклонодавчева личност и имовина, након чега ће донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер зависи од његовог исхода.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци, применом одредбе члана 416. став 3. ЗПП.

Председник већа - судија

Мирјана Андријашевић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић